

DANI BALINTA VUJKOVA, PETNAESTI PO REDU, ODRŽANI U SUBOTICI

Književnost za djecu – temelj za budućnost

Najveća književna manifestacija Hrvata u Vojvodini je i ove godine ponudila bogat program * Nagradu za životno djelo na području književnosti Balint Vujkov Dida uručena je Ljubici Kolarić Dumić

Polaganje vijenaca na bistu Balinta Vujkova

Organizirajući *Dane Balinta Vujkova*, Hrvatska čitaonica iz Subotice već petnaest godina unatrag nastoji publici ukazati na važnost književnosti – od narodne (poput one koju je skupio, zapisao i tako trajno od zaborava sačuvao spomenuti Vujkov) do suvremene književnosti hrvatskih autora iz Vojvodine, a samim time i materinskoga jezika – od književnoga standarda do pripadajućih mu dijalektalnih govora. Jer Vujkov je i sam govorio kako narodu treba pružiti ono što narod najbolje razumije – a to je prije svega njegov materinski jezik – za koji je vjerovao da ga je uspio preslikati u toj ljepoti.

Ovogodišnji Dani Balinta Vujkova, kao najveća književna manifestacija u hrvatskoj zajednici (Hrvatsko nacionalno vijeće proglasilo ju je jednom od triju manifestacija od posebnog zna-

čaja za Hrvate u Srbiji) trajali su od 6. do 8. listopada, te ponudili sadržajan i raznovrstan program.

Sve je počelo u četvrtak programom *Narodna književnost u školi* u HKC-u *Bunjevačko kolo*, namijenjenim djeci i mladima koji se školuju na hrvatskom jeziku (opširnije na *Hrckovim stranicama*).

NAGRADA ZA ŽIVOTNO DJELO

Središnji događaj Dana bila je Multimedijalna večer održana u petak u Velikoj vijećnici Gradske kući, na kojoj su dodijeljene književne nagrade, ove godine čak tri. Nagradu za životno djelo na području književ-

nosti *Balint Vujkov Dida*, koju dodjeljuje Hrvatska čitaonica, dobila je književnica **Ljubica Kolarić Dumić** rođena u srijemskom selu Kukujevci, a koja već preko 40 godina živi i stvara u Hrvatskoj.

»Dobitnica nagrade za životno djelo nikada nije prekinula svoju emotivnu vezu sa zavičajem. Gradila ju je ustrajno, nježno, svojim stihovima, svojim pričama, i tako ostala trajno u brazdama ove naše ravnice kao zlatni medaljon. Ovom nagradom i mi njoj želimo biti sidro u zavičaju kojim će biti trajno usidrena«, navodi se, među ostalim, u obrazloženju nagrade.

NAJBOLJA KNJIGA U 2015.

Nagrada *Emerik Pavić* za najbolju knjigu u prošloj, 2015. godini, koju dodjeljuje ZKVH, pripala je knjizi *Ban Josip Jelačić od Petrovaradina do Beča* sku-

POTPORA I UBUDUĆE

»Koristim prigodu zahvaliti organizatorima i svima onima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ova književna manifestacija očuva kroz dugi niz godina te da se i ove godine održi s jednim osobito važnim motom, a to je književnost za djecu. Iznimno je važno da najmlađi naraštaji Hrvata u Vojvodini sačuvaju svijest o svom porijeklu i jačaju osjećaj pripadnosti hrvatskom nacionalnom korpusu. Tome svakako najviše može doprinijeti pisana riječ na materinskom jeziku«, kazao je veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Markotić** na Multimedijalnoj večeri dodajući kako će Republika Hrvatska u okviru svojih mogućnosti nastaviti pružati potporu ovakvim vrstama manifestacija.

pine autora: **Ivana Andrić Penava, Dominik Deman, Davor Martinčić i Petar Pifat**, a koja je objavljena u nakladi u nakladi HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina. Nagradu je u ime nagrađenih primio Petar Pifat.

U obrazloženju nagrade navodi se kako je ova knjiga rezultat zajedničkog rada četiri autora na sagledavanju i sažimanju povijest Hrvata u Srijemu od vremena doseljavanja pa sve do suvremenoga doba, koji su na tom prostoru ostavili traga u političkom, društvenom, kulturnom i gospodarskom planu. »Knjiga predstavlja doprinos proučavanju lika i djela **Josipa Jelačića**, ali i lokalne srijemske povijesti. Može biti temelj i polazište za dalja istraživanja, kako ukazujući na literaturu i izvore, tako i na bogat i kvalitetan ilustrativni materijal u obliku zemljovida i fotografija, koji prate svako knjiško poglavlje.«

NAGRADA TOMO VEREŠ

Drugi puta zaredom ZKVH je dodjelio trijenalnu nagradu za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike *Tomo Vereš* (ovoga puta za razdoblje 2013. – 2015.) Nagrada je pripala zborniku radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* (sunaklada Sveučilišta u Zagrebu, Filozofski fakultet Zagreb, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, FF press i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica, 2014.)

»Istraživanja Hrvata Bunjevaca su od posebnog znanstvenog interesa u više znanstvenih disciplina. To je vidljivo u sadržaju zbornika radova kroz interdisciplinarnost, međunarodni karakter zastupljenih autora i širok obuhvat tema. Također, obuhvaćene su različite skupine Bunjevaca (u Hrvatskoj, Srbiji i Mađarskoj) te se podunavski Hrvati-Bunjevci stavljaju u širi kontekst... Doprinos ovog zbornika su brojne nove spoznaje o bunjevačkim identitetima, povijesnim, društvenim i kulturnim procesima koji su oblikovali

Nagrađeni:
Ljubica Kolarić Dumić, Milana Černelić i Petar Pifat

specifičnosti svakog od ogranka bunjevačkih Hrvata«, navodi se u obrazloženju ove nagrade koja je uručena jednoj od urednica Zbornika prof. dr. sc. **Milani Černelić** iz Zagreba.

Multimedijalna večer završena je nastupom Pjevačkog zbora *Odjek Zajednice Hrvata Ilija Okrugić* iz Zemuna pod ravnanjem **Mine Bošnjak**. U sklopu večeri nastupili su i tamburaši HGU *Festival bunjevački pisama* i vokalni solist **Matija Ivković Ivandekić**, recitatorica **Nevena Mlinko** te **Lazar Cvijin** koji je kazivao ulomak iz zapisa Balinta Vujkova.

Među ostalim, Multimedijalnoj večeri nazočili su predstavnici hrvatske diplomacije u Srbiji, Ministarstva kulture i informiranja Srbije, AP

Vojvodine, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Grada Subotice, Grada Osijeka te Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

KNJIŽEVNI SALON

U sklopu manifestacije, u četvrtak je u prostorijama Hrvatske čitaonice održan prvi *Književni salon*, a na temu *Suvremena hrvatska duhovna lirika u Vojvodini*. Kako je rekla moderatorica *Salona* **Katarina Čeliković**, *Književni saloni* će biti mjesečni susreti, a na njima će se zainteresirani moći upoznati s ovdašnjim hrvatskim piscima i djelima, ali i s recentnom literaturom iz Hrvatske.

Knjiga *Odsjaji ljubavi – panorama suvremene duhovne lirike Hrvata u Vojvodini* knjiga

je na kojoj je bila bazirana tema ovogodišnjeg *Salona*. Priredio ju je i uredio vlč. **Lazar Novaković** koji zbog bolesti nije bio prisutan. Umjesto njega govorio je svećenik i pjesnik vlč. **Marko Kljajić**. On je istaknuo kako pjesništvo Hrvata u Vojvodini »stoji što na narodnom što na književnom standardu više stoljeća, a jedno od njegovih stожernih značajki jeste bogato trajanje pjesništva duhovne provenijencije i kontinuum istoga«. »Svećenik Novaković pristupio je izradi pregleda duhovnoga pjesništva Hrvata u Vojvodini znajući da je riječ o pionirskom istraživanju specifičnoga aspekta hrvatske poezije nakon aspekta poslerjatne nametnute šutnje o Bogu i religioznom iskustvu«, kazao je Kljajić.

U razgovoru o temi *Salona*, ravnatelj ZKVH-a i književnik **Tomislav Žigmanov** je rekao kako su *Odsjaji ljubavi* prikaz jedne »relativno dugotrajuće bogate scene« – duhovnog pjesništva te da je slično djelo objavljeno prije više od tri stoljeća, što je, po njemu, tragično. Kazao je i da postoji potreba da duhovna poezija počne »korespondirati sa zbiljom«, uz napomenu da to nije izazov samo onih koji stvaraju nego cjelokupne zajednice i onih koji dolaze iz prostora Crkve. »Iz Crkve je ovdje samo jedna osoba, a od onih koji stvaraju vidim šestero, od 44-ero autora zastupljenih u knjizi. To govori o tragičnom neinteresu ljudi za ono što se događa kada je u pitanju književnost«, rekao je Žigmanov. U razgovoru je naglašena i slaba dostupnost duhovne literature ovdašnjih autora u knjižarama i knjižnicama.

Jedna od autorica zastupljenih u knjizi Nevena Mlinko, istaknula je primjer pozitivne prakse, tj. da se duhovna lirika ovdašnjih autora može čuti dva puta tjedno na Radio Mariji.

PAD BROJA NASLOVA

Kao i ranijih godina, predstavljena je i knjiška produkcija

POTICAJ STVARAOCIMA

Potporu manifestaciji dala je i **Aleksandra Đorđević** iz Ministarstva kulture i informiranja. »Svi znamo da nije lako biti književnik danas u Srbiji, a posebno ako stvara na manjinskom jeziku. Upravo zbog toga, svi programi koje organizirate u okviru *Dana Balinta Vujkova*, program za djecu koja su naša budućnost, nagrade koje dodjelujete, značajni su da motiviraju nove i mlade stvaraocice da se bave književnošću na hrvatskom jeziku«, rekla je ona.

Marko Kljajić

vovođanskih Hrvata nastala u proteklih godinu dana. Pregled je sačinila profesorica hrvatskog jezika i povijesti **Marta Vargek**. U proteklih 365 dana objavljeno je 26 knjiga. »Analizirala sam protekle tri godine, i mogu reći da je knjiška produkcija u opadanju, drastično. Jedino što je stalno jest periodika. Možemo to pripisati gospodarskoj krizi, manjim izdvajanjem države za kulturu, ali opet na nama je da se borimo i da se ne damo s takvim nedaćama. Zabrinjavajuća je činjenica kako je u protekloj godini objavljena samo jedna knjiga za djecu i mlade *Svi na noge, svi u trk* **Ivana Balenovića**. Izdan je i samo jedan roman, *Posjetitelj* **Miroslava Pendelja** te nekoliko knjiga kratke proze. Smanjuje se broj tiskanih znanstvenih publikacija. Prepolovio se u odnosu na prošlu godinu, a dominiraju pjesničke zbirke. Naglasila bih i to kako nema mladih autora«, rekla je Vargek. Po njezinim riječima, nedostatak nekih književnih vrsta nije isključivo rezultat gospodarske krize već suvremenog načina života: »Čovjek pribjegava kratkoći jer je neprestano u natjecanju s vremenom«, kazala je ona.

Pisana riječ je od velika važnosti za neku nacionalnu manjinu, navela je Vargek, jer se time čuva jezik i njegov dijalekti.

O Dječjoj književnosti iz kuta manjina

Književnost za djecu nametnula se kao tema ovogodišnje manifestacije. Naime, u sklopu *Dana Balinta Vujkova* održano

Književni salon na temu duhovne lirike

je savjetovanje *Književnost za djecu na manjinskim jezicima u Vojvodini* koje je okupilo predstavnike manjina koji su govorili o književnosti za djecu na mađarskom (**Gábor Virág**), slovačkom (**Vladimir Valentik**), rumunjskom (**Anișoara Caran**), rusinskom (**Melanija Riman**), hrvatskom (**Katarina Čeliković**) i češkom jeziku (**Zorica Tomić Ilić**). Po riječima organizatora, ovu temu je bilo neophodno aktualizirati, jer su upravo djeca budućnost svake zajednice, kao i očuvanja

vovođanske multijezičnosti.

Na savjetovanju je bilo riječi o povijesnim prilikama vezanim za ovu vrstu književnosti ali i o aktualnim problemima s kojima se suočavaju nakladnici te autori knjiga za djecu. Iako svaka od zajednica ima svoje specifičnosti (od brojnosti do izgrađenosti i organizacije manjinskih institucija i ustanova), kao zajednički i ključni problemi istaknuti su: nedovoljna financijska potpora ovoj vrsti nakladništva (primjerice, još uvijek nije raspisan

godišnji natječaj za nakladništvo na jezicima nacionalnih manjina u AP Vojvodini), mali broj autora i slaba prodaja ovakvih izdanja.

U kontekstu rješavanja problema, na savjetovanju je naglašena potreba jačeg umrežavanja i nastupa, pa i izdavanja panorame manjinskih autora poput prije par godina objavljene antologije poezije pjesnika nacionalnih manjina i etničkih zajednica u Srbiji *Trajnik*. Naznačena je i potreba među-

Savjetovanje *Književnost za djecu na manjinskim jezicima u Vojvodini*

sobnog prevođenja ali i okretanja novim oblicima promocije pisane riječi kroz *audio knjige* i animirane filmove. U kontekstu poticanja autora, naglašena je važnost raspisivanja literarnih natječaja te suradnja s katedrama za jezike Sveučilišta u Novom Sadu, ali i Akademije umjetnosti poradi pronalazanja ilustratora. Najavljen je i zajednički nastup prema Zavodu za kulturu Vojvodine koji bi u sklopu strateškoga dokumenta koji se tiče kulturnih prava nacionalnih manjina, sustavno regulirao i pitanja vezana za područje književnosti za djecu.

ZAJEDNIČKI DO RJEŠENJA

Sudionici su savjetovanja ocijenili veoma korisnim u smislu sagledavanja problema te zajedničkom iznalaženja rješenja. »Danas smo mogli vidjeti da imamo slične ciljeve, ali i slične probleme. Stoga je važno da se srećemo, i autori i nakladnici. Mislim da našim izdanjima obogaćujemo knjišku produkciju ne samo naših nacionalnih zajednica, nego i cijele Vojvodine i Srbije«, smatra ravnatelj Izdavačkog zavoda Forum iz Novog Sada Gábor Virág.

Predsjednica Organiza-

Izložba knjiga objavljenih u protekloj godini

SAČUVATI NASLIJEĐENO I POTICATI NOVO

»Vjerujemo da je i Balint Vujkov zadovoljan onime što nakon njega, a na njegovu tragu činimo«, kaže predsjednica Organizacijskog odbora *Dana Balinta Vujkova Katarina Čeliković*. »Ostaje nam nadati se da ćemo stvoriti nove naraštaje koji će nastaviti ovo što mi sada činimo. Hvala svima koji nam podražavaju, bilo financijski, bilo svojom prisutnošću – što nije lako jer ovakve manifestacije nemaju uvijek mnogo publike. U svemu nas vodi entuzijazam i ljubav prema knjizi i jeziku, prema svom narodu kojem želimo sačuvati naslijeđeno i potaknuti novo književno stvaralaštvo.«

cijskog odbora *Dana Balinta Vujkova Katarina Čeliković* naglasila je važnost, ali i jedan od ciljeva ovoga savjetovanja. »Ove smo godine nastavili suradnju s pripadnicima drugih manjinskih zajednica i održali savjetovanje na temu *Književnost za djecu na manjinskim jezicima* te potvrdili da nas zajedništvo koje prirodno živimo na ovim prostorima veže više nego što nas bilo koja različitost može razdvojiti«, kaže ona.

U sklopu savjetovanja predstavljen je i projekt Novosadske novinarske škole pod nazivom *Kovčević – audio bajke na jezicima nacionalnih manjina*, koji bi, kako je najavio koordinator projekta *Stefan Janjić*, trebao biti nastavljen, a što će ovisiti o financijskim sredstvima.

U pratećem programu priređena je izložba knjiga za djecu na manjinskim jezicima i izložba knjiške produkcije Hrvata u Vojvodini 2015./2016. Kao i ranijih godina, sudionici i organizatori manifestacije, Generalnog konzulata RH u Subotici, HNV-a, Grada Subotice i Gradske knjižnice, položili su vijenac na bistu *Balinta Vujkova* koja se nalazi u parku iza Gradske kuće.

D. B. P. i J. D. B.

Zbor *Odjek* iz Zemuna na Multimedijalnoj večeri